

КОНТРОВЕРЗНИ ЦОРЦ ОРВЕЛ: Писац-сатиричар, “кум” најпознатијих ТВ ријалитија

21. јануара 2018.

Књижевник-пророк себе је сматрао анархистом и социјалистом, био истински противник и борац против свих облика тираније, а иза себе је оставио два капитална дела по којима се данас зову два најпознатија ријалити ТВ програма – Велики Брат и (Животињска) Фарма

Када су наши родитељи читали његове књиге, мање-више су сматрали да је то футуристичка фантастика и да је немогуће да се његове идеје заиста и обистине, бар у оволикој мери, на жалост, не само да су се његове визије обистиниле, него је цивилизација последњих деценија чак и превазишла његову бујну машту.

На помен његовог кршеног имена, **Ерик Артур Блер**, нико се неће узбудити, али ће ствари бити јасније кад знате да му је псеудоним **Цорц Орвел**. Овог новинара и писца увек су привлачиле спечифичне теме, бавио се социјалним неправдама и друштвом уопште, а у аманет човечанству оставио је два капитална, како већ рекосмо, пророчка дела: **“1984” и “Животињску фарму”**.

У много чему је Орвел био први. Предвидео је у каквог ће се монструма изродити демократија помешана са либерал капитализмом, и куда ће нас довести модерна технологија. Први је сковао кованице попут "хладног рата" и "Великог брата", до у детаље описао систем намењен контроли нашег мишљења и понашања.

Време камера и екрана

Писац и преводилац Горан Скробоња, који се за разлику од британског пророчног аутора у својим романима "Човек који је убио Теслу" и "Сва Теслина деца" бавио мењањем прошлости, оцењује да је предикциона црта Орвелових дела несумњива:

– Очигледно је да је Орвел врло јасно сагледао оно што ће се данас дешавати, ту нема никакве сумње. Стицајем околности тренутно преводим књигу која се бави будућим технологијама, чак не ни будућим него оним које су у употреби, али ће бити у још широј употреби у блиској будућности и која једноставно остварује ту мрачну и суморну Орвелову визију, каже писац и додаје:

Орвел је заиста имао визију: Горан Скробоња

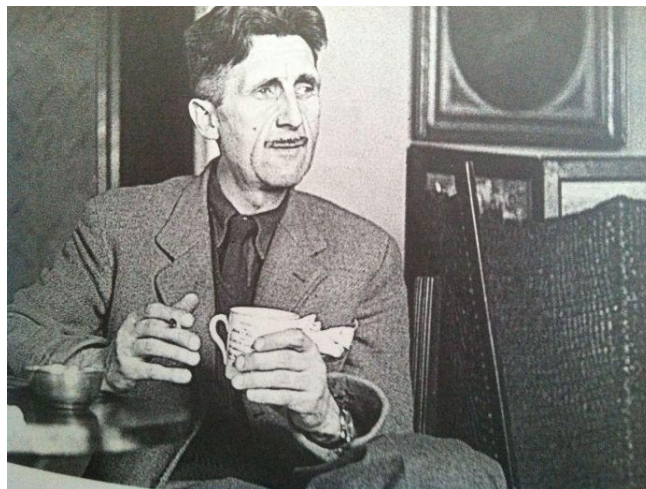
– С тим што је Орвел погрешно у само једној ствари... Он је предвидео, што је из његовог угла било за очекивати, да ће таква дистопија бити наметнута кроз својеврсну опресију од стране државе и власти. А испоставило се управо обрнуто, да ми сви као припадници друштва просто хрлимо да прихватимо такву опресију над собом кроз силне екране које користимо свакодневно, камере које нас прате и технологије које могу сваког тренутка да установе где се налазимо, са ким се налазимо, шта говоримо и шта радимо, вели Скробоња.

Он објашњава да оно што мислимо да смо избрисали може бити враћено:

– Не само да може бити враћено, него никада не нестаје из тог неког клауда и увек је на продају. **Све врсте информација које својеволјно нудимо кроз друштвене мреже, пре свега фејсбук, твитер, али исто тако користећи наводно бесплатне сервисе као што су имејлови, и разне гуглове апликације кроз све то ми дајемо неке своје сервисне информације које власници тих сервиса и апликација износе на тржиште онима који су заинтересовани да те апликације купе, а то су углавном оглашивачи, рекламери, али исто тако и криминалци који могу да искористе то на најгори могући начин,** истиче аутор и наглашава:

– Мислим да је **Олдоус Хаксли** негде рекао да ћемо сами желети да будемо учесници у таквој дистопији захваљујући људској жудњи за забавом, што је тачна констатација. Та наша жеља да имамо огромну публику, што нам пружа фејсбук и те друштвене мреже које нас стављају пред око огромног броја људи, ми и не слутимо где то може да нас одведе. Али тако је и у таквом времену живимо, закључује Скробоња.

Пет истина које су се оствариле

Језик политичара креиран је тако да лажи звуче искрено, а убиства поштовано. Они дају привид чврстине чистом ветру. У нашем времену не постоји таква ствар као што је “држати се даље од политике”. Сви проблеми су политички проблеми, а **политика је мешавина лажи, утаје, глупости, мржње и шизофреније...**

За Орвелом је остало најмање пет истина које су се непогрешиво оствариле и које можемо доказати простом логиком.

Поред поменуте чињенице да нас "Велики брат посматра" преко друштвених мрежа, што је недавно потврдио и случај Едварда Сноудена, у роману "1984" објављеном отприлике у ово време давне 1949. године, сви су посматрани преко модерних уређаја. Сваки израз лица је помно праћен не би ли се открило да ли неко евентуално планира да учини нешто лоше. У истој књизи највећи страх који писац исказује јесте онај о нестанку индивидуализма и слободне речи, што симболизује кроз једну партију која контролише све.

По истом принципу данас велике корпорације прате кретање купаца како би анализирали навике и смислили начин да их убеди да купују још више. На интернету нам се "ниоткуда" појављују огласи о стварима које смо пре тога претраживали. Камера или микрофон на рачунару могу да укључе без нашег знања, дакле – Велики брат нас посматра.

У роману "1984" писац вели:

"Рат је мир. Слобода је ропство. Незнање је моћ".

Нешто слично изјавио је својевремено бивши председник Америке Џорџ Буш Млађи говорећи о борби против тероризма: – Само бих волео да знате да, када говоримо о рату, ми заправо мислимо о миру.

У истој књизи Министарство истине је задужено за вести, цензуру и, наравно, лажи. Што је слика и прилика данашњих медија, у којима доминира свесно извртање информација, а преплављени смо ријалити ТВ садржајима који нам одвлаче пажњу од истинских проблема, а међу којима су најпознатији они којима је кумовао управо Орвел – "Велији брат" и "Фарма".

Док упоредо са муком зарађени новац, притиснути рекламама, трошимо на ствари које нам и не требају, једемо синтетичку храну...

"Онај ко контролише прошлост, контролише будућност. Онај ко контролише садашњост, контролише прошлост", написао је Џорџ Орвел, а ми се свакодневно срећемо са прекрајањем историје, па се чак и на званичним интернет страницама различитих институција могу видети различити подаци, тумачења догађаја, како из блиске нам, тако и даље историје, са закључцима који су чак и дијаметрално супротни. Док уџбеници историје често нуде погрешне, површне, једнострано написане информације у складу са актуелном политиком.

"Све животиње су једнаке, али неке животиње су више једнаке него друге" цитат је из његове "Животињске фарме", што гледамо скоро свакодневно.

О томе да би сви требало да будемо једнаки говоре позитивни закони, међутим јасно је да за политичаре, бизнисмене, црквене великодостојнике који возе ципове, не важе закони којима подлежу обични смртници. Параграфи су очигледно растегљиви, па су тако **неки једнакији од нас осталих.**

Бурмански дани буде бунтовника

Ерик Артур Блер (25. јун 1903. Мотихари – 21. јануар 1950, Лондон) алиас Џорџ Орвел, рођен је у војничкој породици. Отац Ричард је био друга генерација британских официра, а мајка Ида је била француског порекла, ћерка неуспешног трговца. Када је напунио годину дана, одвела га је у Лондон. Оца није видео све до своје четврте, када је овај дошао у тромесечну посету из Индије, у коју се одмах након тога и вратио.

Било му је шест година када је кренуо у **Англиканску парохијску школу**, а растао је као мрзовољан, повучен, ексцентричан дечак, а све (не)среће овог периода описао је у постхумно објављеној аутобиографији. Похађао је две најпрестижније школе у Енглеској, **Велингтон и Итон**. Већ као дечак је одлучио да ће бити писац и на Итону је изучавао британску књижевност. Због слабих оцена не добија стипендију за универзитет, **прекида школовање и запошљава се у индијској империјалној полицији. Служи је у Бурми пет година, а онда напушта службу.** Овде почињу његова прва неслагања са системом.

Империјална власт и њени методи су га дубоко разочарали, а своја искуства и ставове о њој изнео је у роману **“Бурмански дани”** и у две фантастичне аутобиографске приче **“Убијање слона”** и **“Вешање”**. **Након полиције извесно време радио је као лучки радник у Бурми, да би се 1927. године вратио у Енглеску.**

Одмах по повратку прогласио је себе анархистом и тако се понашао неколико наредних година, да би касније почео себе сматрати социјалистом. Посветио се писању.

– Свака генерација замишља себе као интелигентнију од оне што је дошла пре ње, и мудрију од оне која долази после ње, истакао је једном.

У пролеће 1928. године преселио се у Париз, у нади да ће моћи да живи као хонорарни писац. Ипак, то му није пошло за руком, па је морао да се издржава као **перач судова у хотелима и ресторанима**. Године **1929**, болестан и без пара, вратио се у Лондон, а своја искуства из овог периода касније је описао у роману **“Нико и ништа у Лондону и Паризу”**.

– **Слобода је рећи људима оно што не желе да чују**, говорио је велики писац.

Тада је узео псеудоним Орвел и сва своја будућа књижевна дела потписао је њиме, а непознати су мотиви који су га инспирисали на овај потез.

У рововима Шпаније

По повратку у Лондон, уселио се у стару породичну кућу и постао учитељ у приватној школи, а 1936. је отворио сеоску продавницу у Велингтону и оженио се са Елин О'Шонеси. Од издавачке куће "Лефт Бок Цлуб" добио је задатак да истражи како живе сиромашни у Енглеској, па се запослио у руднику и написао књигу "Пут за док Виган". Том приликом напао је енглески социјализам.

Крајем 1936. отишао је у Шпанију да извештава о грађанском рату. У Барселони му се свидела атмосфера, изгледало је као да анархија функционише.

– Имам најзлобнија могућа сећања на Шпанију, али имам веома мало лоших сећања на Шпанце, говорио је Орвел касније.

Тамо се придружио комунистичкој милицији (ПОУМ) и борио на фронту и добио чин потпоручника.

Боб Едвардс, који се борио са њим у Шпанији, пише:

– Имао је фобију од пацова. Имали смо их у рововима и они су нам гризли чизме. Орвел их није трпео и једнога дана је зграбио пиштољ и убио једног од њих. Овај пуцањ је довео до велике забуне и цео фронт се узбунио, обе стране кренуле су у акцију.

Убрзо бива тешко рањен у гркљан, што ће трајно утицати на његов глас. Из Шпаније је морао да побегне, јер су комунисти желели да га убију. Шест месеци се опорављао у Мароку. У овом периоду (1938.) оболео је од туберкулозе.

– Да бисте преживели неопходно је да се борите, а да бисте се борили морате да се упрљате, закључио је.

Када је почео Други светски рат Орвел је желео да се бори против фашиста као и у Шпанији, али су га прогласили неспособним за војску. Радио је као новинар, постао шеф Индијског сервиса Би-Би-Сија. Британско Министарство рата касније му је послужило као модел за Министарство истине у роману "1984".

– Национализам је гладна моћ вођена само-обманом, мишљење је Џорџа Орвела.

“Постоји само један начин да се заради у писању, а то је да се удате за ћерку издавача” – савет је који је Орвел оставио младим писцима. Године 1944. завршио је роман “Животињска фарма”, који је објављен у Енглеској 17. августа 1945, а у САД 26. августа 1946. године. Са овим романом Орвел је стекао светску популарност. “Животињска фарма” је политичка прича о Руској револуцији и Стаљиновој издаји њених идеала.

– У времену светске преваре, рећи истину је револуционарно дело, говорио је Орвел.

Годину дана касније му је умрла супруга, а он се отселио на острво Јуру у Шкотској. Написао је чувени есеј “Политика и енглески језик” из којег су проистекла Орвелова правила о писању, а убрзо и роман “1984”.

Умро је од туберкулозе 1950. године у 47. години. Сахрањен је у Цркви Свих Светих, у Сатоу, Оксфордшир.

Аутор: Оливера Стојимировић

ekspres.net